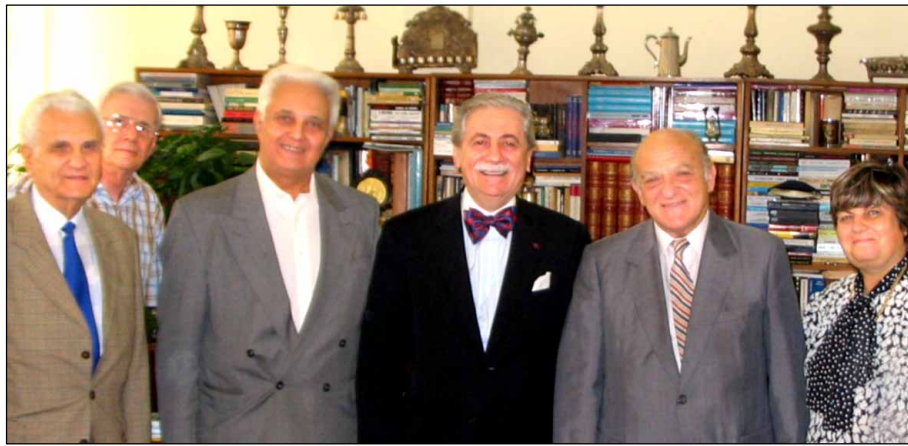

Oaspetele nostru: savantul și terapeutul social
prof. univ. dr. ELIOT SOREL

Cea dintâi „universitate“: anii copilăriei în târgul Fălticeniilor

De câte ori revine în România natală, primul drum al doctorului *Eliot Sorel* este la Comunitate. Gestul nu e nici formal, nici conjunctural. Cunoscutul om de știință de azi, stabilit în S.U.A., promotor al bunelor relații între țara de adopție și țara de baștină, a văzut lumina zilei și a crescut într-un *stetl* din Moldova de Sus. Un târg cu cireși, meri, pruni, cu bunicul urcând la stână, cu toamne în care șamesul sinagogii striga, bătând în ferestre, când se crăpa de ziuă: „*Šteif of, Slihs!*“ - „*Treziți-vă, încep rugile de Slihot!*“, cu zile de iarmaroc și hore, cu studiul *Mișnei* și al *Ghemarei*, paralel cu orele de școală (laică) printre colegii români, greci, evrei din Fălticeni; căci despre acest colț de lume este vorba. Un univers formativ în care, înainte de a-l conceptualiza, copilul de atunci a practicat, firesc, ecumenismul, înțelegând că prietenia nu are frontiere etnice, confesionale. Tot în anii copilăriei, a trăit și traumele legislației rasiale, ceea ce l-a determinat dorința de găsi formule de stopare a iraționalului descătușat, alegând să fie medic psihiatru. Din nefericire, ura, violența nu au dispărut. Secolul XXI a debutat cu expresii de mare intensitate ale terorii: New York, Madrid, Londra... Cu a doua întofadă în Israel.

**România –
un popas de suflet,
într-un moment
tensionat**

Chiar această întâlnire a profesorului Sorel cu conducerea F.C.E.R. a avut loc pe un fond foarte tensionat. Israelul a fost silit să-și apere dreptul la existență cu arma în mână, să facă față provocărilor declanșate de organizațiile islamice radicale „Hamas“ și „Hezbollah“, sprijinite de Siria și Iran, care-i urmăresc distrugerea. Un conflict care afectează pe fiecare evreu, oriunde trăiește. „Chiar azi am transmis mesaje de solidaritate președintelui și primului ministru israelian“, a spus președintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*. „Este o situație dramatică, gravă și cred că este nevoie de ajutorul marilor puteri ale lumii pentru ieșirea din criză“, a opinat profesorul Sorel, care a urmărit dramatica evoluție a evenimentelor și în calitate de președinte fondator al Departamentului de rezolvare și management al conflictelor familiale, comunitare, naționale și internaționale din cadrul Organizației Mondiale de Psihiatrie (O.M.P.). A venit în România de la Istanbul, unde a participat la un Congres Internațional al O.M.P., la care a prezidat lucrările sesiunii „Drepturile pacienților și etica profesională în medicină și psihiatrie“. Cu tot programul foarte încărcat al unei vizite-fulger, și-a făcut timp să vină la Federație, să-i cunoască problemele la zi.

**Realizări,
proiecte,
provocări**

A fost pus în temă de președintele Federației, dr. *Aurel Vainer*, cu alegerile de la Congresul F.C.E.R. din toamna trecută, în urma cărora a fost votată, în mod democratic, conducerea actuală: 36 de membri ai Consiliului de conducere, președintele, vicepreședintele, secretarul general. Aceștia din urmă - ing. *Paul Schwartz* și ing. *Albert Kupferberg* - au fost prezenți la întâlnire, alături de av. *Iulian Sorin*, consilierul președintelui, și dr. *Irina Cajal*, membră în Comitetul Director al Federației. Dr. *Aurel Vainer* a sintetizat principalele realizări: ● adoptarea noului Statut, care funcționează cu regim de regulament, în așteptarea promulgării Legii Minorităților Naționale și a Legii Libertății Religioase și a Cultelor ● activitatea nou înființatelor Comisii de combatere a antisemitismului și negaționismului, de cultură iudaică ● dezvoltarea Departamentului de Identitate Iudaică pentru tineret și generația de mijloc (notabil - Seminarul „Lumea lui Elie Wiesel, ieri și azi“) ● dezvoltarea relațiilor internaționale, cu două momente de referință: pentru prima oară, o reuniune a Board-ului Congresului Evreiesc European, la București, și semnarea Acordului între F.C.E.R. și American Jewish Committee. „Intenționăm să procedăm la fel cu

organizațiile evreiești din Republica Moldova, Ungaria, Cehia, Slovacia ș.a.“ - a specificat vorbitorul, ca uvertură a proiectelor: ● Programul privind măsurile de eficientizare și diversificare a Căminului-Spital „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen“ ● Festivalul „Euroiudaica“ de la Sibiu, când, în 2007, orașul va fi declarat capitală culturală europeană. „Sperăm să vină evrei din diferite colțuri ale Europei la festivalul pe care vrem să-l organizăm cu sprijinul statului român și cu suportul financiar al organizațiilor evreiești europene“, a adăugat domnia-sa. Dr. *Aurel Vainer* a accentuat asupra altor câteva proiecte însemnate: ● Programul privind conservarea patrimoniului cultural iudaic, a sinagogilor și cimitirelor, care „implică un mare sprijin financiar internațional“ ● utilizarea cât mai eficientă a patrimoniului imobiliar și mobilier al F.C.E.R. S-a discutat și despre manifestările antisemite din ultima vreme, contrapunctate

de sprijinul Guvernului României, în organizarea comemorării a 65 de ani de la pogromul din Iași, de demontarea statuii lui Antonescu din incinta Bisericii de la Bariera Vergului. Totuși, în pofida legii care penalizează activitatea organizațiilor cu caracter fascist, rasist, xenofob și cultul persoanelor care se fac vinovate de crime împotriva omenirii, nu s-au luat încă măsuri concrete față de negaționistii Holocaustului. Rolul Consiliului Minorităților Naționale este diminuat față de anii precedenți. Ne zbatem în dificultăți economice mărite și datorită reducerii contribuției JOINT la bugetul Federației. Au fost principalele completări făcute de av. *Iulian Sorin*. Costurile din ce în ce mai ridicate ale existenței de zi cu zi și problema medicamentelor, unele mai scumpe ca în Occident, cu care se confruntă pensionarii, alcătuind majoritatea populației evreiești din țară, au fost temele supuse discuției de ing. *Paul Schwartz*. Un tur de orizont privind situația în comunități, cu evidențierea cătorva - Oradea, Timișoara, Arad, Cluj - care au o activitate comunitară susținută, a fost întreprins de ing. *Albert Kupferberg*.

**Nevoia
unui nou sistem
managerial**

Cu modul constructiv de gândire care-l caracterizează, oaspetele a schițat un plan de contraofensivă la problemele ridicate, printr-o întâlnire la vârf a reprezentanților Federației cu reprezentanții ai JOINT, ai Statului Israel, S.U.A., U.E., ai Guvernului României, la care să se discute despre asistență tehnică și un nou sistem managerial, rapid pus în aplicare. La salvarea patrimoniului cultural evreiesc - sinagogi, cimitire - să fie implicați atât oameni ai religiei cât și din domeniile afacerilor și politicii. Una dintre soluții ar fi, în cazul sinagogilor care nu mai funcționează, transformarea lor în centre culturale ecumenice, cu respectarea sărbătorilor iudaice. „Există sinagogi, cum este cea din Iași și Sinagoga de lemn din Piatra Neamț ș.a., care sunt înscrise pe lista monumentelor istorice și ar putea fi preluate de U.N.E.S.C.O.“, a adăugat av. *Iulian Sorin*. Ar fi binevenită „o evidență a evreilor originari din România care trăiesc în S.U.A., potențiali donatori pentru salvarea patrimoniului cultural evreiesc“, a susținut ing. *Paul Schwartz*. Salutar a fost modul în care o fostă sinagogă din Cluj a fost transformată în Centru de iudaistică de pe lângă Universitatea „Babeș Bolyai“, a menționat dr. *Aurel Vainer*. Referindu-se la Institutul Cultural „Iudaica - Moses Gaster“, prof. *Eliot Sorel* a propus ca, printre membrii de onoare *post mortem* ai Institutului să figureze și Iacob Levi Moreno, evreu român stabilit în S.U.A., inventatorul psihodramei, având discipoli pe toate continentele.

Urmare din pag. 1 va mai apărea vreodată -, cu referirea-speranță la „evreii noștri“ lângă care am trăit zeci și sute de ani... Dar nu l-am acuzat pe autor, nu ne este prieten, nu ne-a fost niciodată, și ne-a plăcut să credem că poate s-o fi gândit, întrebându-se „unde mai sunt evreii de altădată“, la milioanele de evrei dispăruți în răstimpul celui de-al doilea război mondial și la atâtea sute de mii de morți, de frați și surori, părinți și copii, trimiși de pe meleagurile noastre în deportări fără speranță, cu moartea așteptându-i la fiecare pas... Sau poate să se fi gândit autorul și la atâtea sute de mii de evrei care au făcut Alia, au construit și apărut Israelul, cei mai mulți dintre ei căzuți pe atâtea câmpuri de luptă, precum căzuseră, până în 1919, pe fronturile Reîntregirii României Mari... (Am și hotărât să-i rememorăm în paginile „Realității“ noastre, așa cum îi cunoscuse regretatul Rabin Niemirower și a scris despre ei într-un articol de Roș Hașana închinat anului 1920, primul din seria celor care au urmat primului război mondial).

Fără autorul de azi al lungului serial „Unde sunt evreii de altădată?“, nu ne-am fi reamintit că lupii, care-și merită numele, nu-și schimbă nici părul, nici năravul și că același autor nu se gândise, în fapt, și nu l-au interesat niciodată real morții noștri căzuți de atâtea ori întru apărarea fruntariilor țării... Autorul serialului, mult mai

simplic, ar fi dorit să afle dacă n-ar putea regăsi, pe undeva, evrei de altădată, poate încă în viață, și care ar fi putut să-i confirme, după 65 de ani de la pogromul din iunie 1941 și la peste 60 de ani de la terminarea războiului... că Holocaustul... n-a existat și că evreii n-au fost uciși în Transnistria, în anii regimului Antonescu... După cum complexul negaționist pe care-l practică de ani și ani de zile s-ar întemeia pe realitățile unei lumi în care n-au existat legislații antisemite, nici pogromuri și nici fărâdelegi, toate documentele, toate cărțile și toate rememorările celor întorși din lagărele morții n-ar fi decât o imensă minciună și s-ar întemeia pe un imens neadevăr: Holocaustul n-a existat, iar tot ceea ce s-a aflat despre acei ani ai urgiei antonesciene n-ar fi decât o fantasmagorie enormă, înscenată de urmașii celor care n-au murit, n-au suferit și nu-și propun decât să condamne în fața istoriei o uriașă armată

Cain, orbecăind în întunericul eternității

de oameni nevinovați. „Unde sunt evreii de altădată“ ar fi, în această interpretare negaționistă, doar un mod provocator de a afla fie și un singur evreu, dispus să depună mărturie că evreii n-au suferit niciodată, n-au fost persecutați, n-au fost uciși.

În disperarea lui, acest cadru didactic, universitar, nu aflase nimic, până azi, nici despre terorism, atentate și atâtea războaie antiisraeliene care au secerat sute și mii de vieți... Nu aflase nimic nici de ultimele 32 de zile de luptă, n-avusesse nicăieri și nicidecum un evreu apropiat care să-i fi vorbit vreodată, fie și un singur cuvânt, despre Holocaust; nu văzuse nici filme (evident, inventate, manipulare perferide), nu citise nici cărți, nici vreun studiu documentar despreuciderea, în acei ani ai războiului, a șase milioane de evrei. Evident, antisemitul la care ne referim, negaționistul total, nu-i un antisemit oarecare, ci un

fanatic capabil de o ură necruțătoare, un om care, dacă ar vedea cu ochii minții pe cei uciși chiar sub fereastra lui, ar fi în stare să jure că autorii acelor crime ar fi fost tot evrei... A și făcut-o, de altfel...

Paul Grigoriu îl întrebase pe Vainer dacă mai există, uneori, și manifestări antisemite... Dar antisemiții de felul celor descriși anterior poate că nu mai sunt, poate că autorul serialului de care am amintit ar fi ultimul în viață, dar, din păcate, negaționismul lui a născut, la rândul său, monștri, chiar dacă ne par uneori simple fantasmă ale unei aberații morale, care rezistă bunei credințe și legilor, în pofida legilor și însuși bunului Dumnezeu. Desigur, ar fi simplu să spunem că ura și încrâncenările lor le lăsăm în seama judecății divine.

Întrebându-l, însă, cândva pe Marele Rabin Hacohe de ce biblicul Cain nu a fost judecat pe măsura vinovăției sale, Dumnezeu făcându-i doar un semn pe frunte, atât cât să-l putem recunoaște, scopul urmărit a fost tocmai acesta: să nu uităm niciodată că asemenea Caini există, că trăiesc printre noi... și să afle toți Cainii care mai sunt printre noi de veșnică noastră neiertare pentru crime și fărâdelegi... Și să-i acuzăm peste timp pentru toate fărâdelegile, în numele dreptului suveran de a fi urmașii lui Abel.

(Pt. conf. DOREL DORIAN)

Dr. *Eliot Sorel* se află în România, ca profesor- invitat la cea de-a patra etapă a inițiativei celor mai buni studenți din diferite părți ale lumii pentru proiecte de colaborare virtuală și reală, benefice studiilor lor. Prima etapă a avut loc în noiembrie 2005, la Universitatea Harvard; a doua - la San Francisco; a treia - la Londra; a patra - la București; a cincea - se va desfășura la Washington.

- *Agenda dimineții de azi?*

- Patru întâlniri: cu E.S. *Nicholas Taubman*, ambasadorul S.U.A. în România; cu directorul general al Institutului Național de Cercetări și Dezvoltare a Sănătății, dr. *Florin Sologoiu*; cu directorul Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, dr. *Vlădescu*; cu prof. univ. dr. *Virgil Păunescu*, consilier prezidențial în probleme de sănătate.

- *Și de mâine?*

- Două întâlniri, la Londra: cu președintele Fundației Familiei Rațiu, *Nicolae Rațiu*; cu președintele Fundației

Cum ar putea încolți „semințele păcii“?

„Mihai Eminescu“, *Jessica Douglas-Home*, fundație al cărui președinte de onoare este Prințul *Charles de Wales*, care susține proiectul renovării, menținerii și reconstrucției satelor secuiești și săsești din Transilvania.

- *O caracterizare a conflictului actual dintre Israel și forțele care vor să-l distrugă.*

- Este o recrudescență a unui conflict vechi. Ceea ce mă doare mai mult este că, la ora actuală, nu-i întrevăd o soluție. Mă doare că războiul traumatizează într-un mod aparte copiii. Rămân cicatrice sufletești pentru toată viața. Acum șase ani, un ziarist american a inițiat un grup, intitulat „Semințele păcii“, care organiza tabere de vară la care participau copii israelieni și palestinieni: se jucau împreună, făceau sport împreună, deveneau prieteni. În 2000, am participat la o întâlnire, care se chema „Cum predăm istoria copiilor noștri“. Invitați erau profesori universitari, de liceu, învățători israelieni și palestinieni. Aveam speranțe. Apoi a survenit a doua întofadă. Nu cred că puterile locale vor putea rezolva acest conflict. Avem nevoie de oameni de bună credință, dintre puternicii lumii, care să găsească o soluție pozitivă, echitabilă, ecumenică.

✱

Dr. *Eliot Sorel* este un mare chetuitor de energie umană, dar cui îi este frică să se cheltuiască se usucă. Să fii de folos celor care au nevoie de tine înseamnă să te reîncarci cu viață.

IULIA DELEANU